

Latvijas Nacionālais
kultūras centrs

Tautas daiļamata meistares
Rasmas Āboltiņas
DUBULTCIMDI

DOUBLE MITTENS
of Folk Art Craftsman
Rasma Aboltina

Rīga

2014

Grāmata izdota ar Mazsalacas novada domes atbalstu

Sastādītāja – Linda Rubena

Tulokojums angļu valodā – Rita Kursīte

Foto – Mārcis Gaujenietis, Linda Rubena

Tehniskie zīmējumi – Gunta Zommere

Redaktore – Elita Priedīte

Makets un druka – SIA Talsu tipogrāfija

ISBN 978-9934-528-08-8

© Latvijas Nacionālais kultūras centrs, 2014

Īss ieskats rakstaino adījumu attīstībā Latvijā

(19. gadsimta 2. puse – mūsdienas)

Adīšana ir sena apģērba darināšanas un rotāšanas tehnika, kas pilda kā praktiskās, tā dekoratīvās funkcijas. Latvijā mājas apstākļos tā līdz pat mūsdienām ir saglabājusies gan kā dzīves nepieciešamība, gan kā tradīcija.

Vēsturiski Latvijas teritorijā rakstainu dūraiņu adīšanu noteica ziemeļnieciskie klimatiskie apstākļi, tāpēc visdažādākie raksti tika adīti ne tikai skaistumam, bet arī siltumam. Adījumu mūzs ir īss. Kad tos novalkā, vietā tiek adīti jauni, bet jau atšķirīgi, jo katram nākamā paaudze adījumu rotājumā un materiālā ienes izmaiņas.

Salīdzinot mūsdienu adījumus ar arheoloģisko materiālu,¹ redzam lielas atšķirības. Arheologi konstatējuši, ka ar 15. gadsimtu datētie adījumi ir darināti no vilnas dzījas, kura, domājams, bijusi dabīgi baltā, brūngani pelēkā vai melnā nokrāsā. Atsevišķi adījumi darināti no ar dabīgām krāsvielām krāsotas dzījas sarkanā, dzeltenā un zilā krāsā. Pēc arheologu domām krāsošanai ļemta dabiski balta vilna.² Seno adījumu rekonstrukcijās labi redzama arī priekšmeta forma un atsevišķas tehniskā izpildījuma nianses.

Latvijas muzeju krātuvēs senākie rakstainie cimdi un zeķes pārstāv diezgan jaunu (19. gs. 2. puses un 19. - 20. gs. mijas) adījumu kultūras slāni, kuru raksti vēl glabā lokālas iezīmes.

Kultūrvēstures pētnieki konstatējuši, ka adījumus visos laikos ietekmējuši divi faktori: tradīcija un mode. Te liela nozīme ir tirdzniecības sakariem, kas ir ekonomisko, vēsturisko un sociālo apstākļu noteikti, bet tie, savukārt, dažādos laika periodos iet atšķirīgu attīstības ceļu. Katram apstāklim šai ķēdē (mijiedarbībai starp pilsētu un laukiem, lokālām tradīcijām, importētās produkcijas apjomam un daudzveidībai) ir sava loma adījumu reģionālajā attīstībā un izplatībā.

19. un 20. gadsimtā cimdu forma, valkāšanas ieražas, darināšanas tehnika un rotājuma kompozīcija ir pārdzīvojusi vairākas attīstības pakāpes, kas Latvijas teritorijā izpaudās **darba, Goda un dāvināmos cimdos**.

1. Darba cimdi bija sīkiem rakstiem un klusinātā krāsu gammā, galvenais nosacījums – tiem jābūt bieziem un izturīgiem. Te jaunrades deva bija nosacīta.

- 2. Svētdienas un Goda cimdos** 19.-20.gadsimta mijā adīja greznākus nekā darba cimdos. Tos bieži rotāja ar bārkstīm, rakstainu valni un izrakstītu delnas daļu. Šos cimdos, izejot sabiedrībā, valkāja pašas adītājas un viņu ģimenes locekļi, lai varētu nedaudz padižoties ar rokdarbu prasmi, kā arī parādīt savu gaumi krāsās saskanīga apģērba komplektēšanā. Goda cimdos adīja vairumā, to skaits pārsniedza ikdienā valkājamo cimdu skaitu.
- 3. Dāvināmie cimdi** rotājuma ziņā bija līdzīgi Goda cimdiem, tikai atšķirās to pielietojums – tas bija dāvinājuma priekšmets galvenajos cilvēka dzīves Godos: derībās, kāzās un bērēs.

Visām tautām cimdu rakstu kompozīcija balstās uz noteiktām, laika gaitā izstrādātām likumsakarībām un tehniskā izpildījuma iespējām. Tradicionāli Latvijas teritorijā adīto cimdu rakstu elementi ir stingri ģeometriski. Ģeometriskā ornamenta izcelšanās pamatā ir iespēja to izpildīt konkrētā materiālā un tehnikā.

19. gadsimta beigās katrā Latvijas kultūrvēsturiskajā apgabalā rakstaino cimdu adījumu kompozīcijā bija vērojami vienoti, novadam raksturīgi pamatprincipi, ko noteica iepriekšējo paaudžu pieredze. 20. gadsimta sākumā, līdz ar rūpniecības, tirdzniecības un urbanizācijas attīstību, notika straujāka informācijas apmaiņa starp pilsētu un laukiem. Tāpēc, sākot ar 19. gadsimta nogali, līdzās ģeometriskajiem ornamenta elementiem (līklocim, kvadrātam, rombam un zalktim) adījumos ienāk augu un dzīvnieku valsts motīvi.

No 20. gadsimta pirmās puses latviešu cimdu rakstos pakāpeniski iesakņojas atsevišķu profesionālo mākslinieku (Jūlija Madernieka, Jēkaba Bīnes, Žaņa Ventaskrasta, u.c.) izveidotie un dažādās publikācijās atrodamie ornamenta elementi, kuru izmantošana daudzējādā ziņā bija atkarīga no adītājas kompozīcijas izjūtas, materiāla un mākas tos pieskaņot konkrētam uzdevumam.

Dūraiņu kompozīcijas, kas tapušas pēc II Pasaules kara līdz pat 20. gadsimta sešdesmitajiem, septiņdesmitajiem gadiem, rāda rakstaino adījumu jaunāko kultūras slāni, t.i., rakstus, kurus lielā mērā jau ietekmējusi pēckara rokdarbu literatūra, tāpēc tajos lokālā savdabība izpaužas mazāk. Septiņdesmitajos un astoņdesmitajos gados rokdarbu literatūra turpināja piedāvāt dažādu jaunradi: horizontāli, vertikāli, pa diagonāli komponētus cimdu rakstus; jaunus krāsu salikumus (populārs kļūst šatieris) un aizvien izsmalcinātākus tehniskos risinājumus. Arī vēlākos gados pēc šīm publikācijām³ strādāja adītājas visā Latvijā, līdz ar to visos kultūrvēsturiskos apgabalos darbi kļuva līdzīgi, proti, lokālā savdabība mazinājās.

Pateicoties adīšanas vienkāršajai tehnikai, viegli pieejamajam materiālam un adījumu piemērotībai mūsu klimatiskajiem apstākļiem, tā mūsdienās ir kļuvusi par latviešu tautas lietišķās mākslas pašu masveidīgāko rokdarbu žanru.

Lai arī pastāv uzskats, ka tautas mākslas (tai skaitā adījumu) vēsturiskā attīstība raksturojas ar zināmu noslēgtību, tā vienmēr ir bijusi atvērta jauninājumiem.

Latvijā tradīciju un jauninājumu attiecību attīstība adījumos bija laika un vietas nosacīta, tas bija cieši saistīts ar vispārējiem etnokultūrāļajiem procesiem. Nereti jauninājumiem bija lokāla izplatība. To noteica informācijas ieguves un izplatības iespējas, kā arī adītāju ieinteresētība novitātēs. Rezultātā adītājas jaunās idejas vairāk vai mazāk prasmīgi apvienoja ar tradicionālajām kompozīcijām, izveidojot virkni jaunu rakstu variantu.

Mūsdienās rakstainos adījumus rada un patērē visai plaši iedzīvotāju slāni, cenšoties saglabāt gadsimtu gaitā izveidotās darināšanas un rotāšanas tradīcijas, bet radošākās adītājas turpina attīstīt savu stilu un mākslinieciskā izpildījuma virzenu. Mazsalaca lepojas ar Rasmu Āboltiņu, kura ar saviem adījumiem ir izkopusi rakstaini dubulto cimdu adīšanas tehniku, līdz ar to ir ierakstījusi spilgtu lappusi novada kultūras vēsturē.

¹ Zariņa, A. *Apģērbs Latvijā 7.- 17. gs.* Rīga: Zinātne, 1999. 132.- 134. lpp.;

Ruša, M. *Izrakumi Rīgā, Torņa ielā 1//* Mat. 1986/1987. Rīga: 1988. 121., 122. lpp.;

Bebre, V., Caune, A. *Arheoloģiskie pētījumi aizbērtajā Rīdziņas gultnē, Daugavas ielā 33//* Mat. 1988/1989. Rīga, 1990. 47. - 50. lpp.;

Zariņa, A. *Rīgas cimdi un zeķes 16.-17. gadsimtā.* Grām.: Senā Rīga. Pētījumi pilsētas arheoloģijā un vēsturē. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 1998. 289. lpp.

² Zariņa, A. *Rīgas cimdi un zeķes 16.-17. gadsimtā.* Grām.: Senā Rīga. Pētījumi pilsētas arheoloģijā un vēsturē. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 1998. 290. lpp.

³ Slava, M. *Latviešu rakstainie cimdi.* Rīga: Zinātne, 1990. 175 lpp.

An Insight into the Development of Patterned Knitting in Latvia

(2nd half of the 19th century – nowadays)

Knitting is an ancient technique of creating and decorating clothing which performs both practical and ornamental functions. Until today creation of knitwear at home has remained both as a necessity of life and a tradition in Latvia.

Historically on the territory of Latvia, the knitting of patterned mittens and gloves was determined by the Nordic climatic conditions, therefore a wide range of patterns were knitted not only for beauty, but also for keeping warmth. The life of knitted garments is short. When they are worn out, new, but different ones are knitted instead, as each successive generation brings in changes in the knitting ornaments and material.

Comparing modern knitwear with archaeological materials,¹ we can see great differences. Archaeologists have certified that knittings dated to the 15th century are made from woollen yarn which is thought to have been in naturally white, brownish-grey or black colour. Some knittings have been made from red, yellow and blue yarn dyed with natural dyestuffs. According to the archaeologists' view, naturally white wool was taken for dyeing.² In the reconstructions of ancient knittings, the shape of the knitted object and some nuances of the technical performance are also clearly visible.

The oldest patterned knittings in the repositories of Latvian museums (mittens and socks) represent a rather new (2nd half of 19th century and turn of 20th century) cultural layer of knittings, the patterns of which still preserve obvious local features.

Cultural history researchers have stated that in all times the development of knitting has been influenced by two factors: tradition and fashion. Here trade relations, determined by economic, historic and social conditions are of great importance, but they in different periods of time take a unique path of development. Each condition in this line of progression (interaction between urban and rural areas, local traditions, volume and diversity of the imported goods) has a role to play in the regional development and spread of the knittings.

In the 19th and 20th centuries the shape of gloves, wearing habits, knitting technique and composition of decorations have undergone several stages of development which on the territory of Latvia manifested themselves by popularly worn working, ceremonial and gift gloves.

1. **Working gloves** had small patterns and they were in subdued colours, the main condition – they had to be thick and durable. Here creativity was rather limited.

2. **Sunday and ceremonial gloves** in the late 19th/early 20th century were knitted more ornate and colourful than working gloves. They were often adorned with fringe, a patterned bead and wrist part. When going out in public, the knitters themselves and their family members wore those gloves to be able to boast a little about their handicraft skills as well as to show their taste in creating outfits of matching colours. Ceremonial gloves were knitted in large number, they exceeded the number of gloves to be worn on a daily basis.

3. **Gift gloves** in terms of ornamentation were similar to ceremonial gloves, only their use was different – they were gift items in the most important events of a person's life: engagements, weddings and funerals.

All nations base their glove pattern composition on certain regularities of composition developed over time and on possibilities of technical performance. Traditionally the elements of gloves knitted on the territory of Latvia are strictly geometric. The origin of geometric ornament is based on the possibility to produce it using a specific material and technique.

In the end of the 19th century in each cultural-historical region of Latvia in the composition of the patterned knitted gloves there were observed common basic principles, characteristic of the region and determined by the experience of the previous generations. In the early 20th century with the industrial, commercial and urban development the exchange of information between urban and rural areas was faster. Therefore beginning with the end of the 19th century side by side with geometric ornament elements in knitting (zigzag, square, diamond and grass snake) also motifs of plant and animal world come in.

From the first half of the 20th century the ornamental elements created by individual professional artists (Julijs Madernieks, Jekabs Bine, Zanis Ventaskrasts, etc.), which could be found in various publications, gradually were taking root in the Latvian glove patterns. The results of their usage in many ways depended on the sense of composition of the knitter, the material, and the knitter's ability to match them to a specific task.

Compositions of mittens that were created after World War II - until the 60ties-70ties of the 20th century show the latest cultural layer of patterned knittings, i.e., patterns that are already largely influenced by the post-war literature on handicrafts, therefore there local peculiarities are less manifested. In the 1970ties and 1980ties handicraft literature continued to offer a variety of creative solutions: horizontal, vertical and diagonally composed glove patterns; new colour combinations

(‘šatieris’ – combination of stripes of various shades of the same colour – became popular), and increasingly sophisticated technical solutions. Even in later years knitters throughout Latvia used these publications in their work, so in all cultural-historical regions works became similar, namely, the local uniqueness decreased.

Thanks to the simplicity of knitting techniques, readily available material and the suitability of knittings to our climatic conditions, nowadays knitting has become **the most practised handicraft genre of the applied Latvian folk art**.

Although there is a view, that the historical development of folk art (including knitwear) is characterized by certain seclusion, it has always been open to innovation.

In Latvia the development of relations between tradition and innovation in knittings were determined by time and place, they were closely linked with the general ethno-cultural processes. Often innovations were spread locally. This was a result of the new possibilities of acquisition and spread of information, as well as the interest of the knitters in the new. As a result, knitters more or less expertly combined the new ideas with the traditional compositions, creating a series of new variations of patterns.

Nowadays, patterned knitwear is created and consumed by quite a broad layer of society, trying to preserve the traditions of making and decorating knitwear developed over the centuries, but the most creative knitters continue to form their own style and direction of artistic performance. Mazsalaca is proud of Rasma Aboltina, who with her knittings has cultivated a patterned/double glove knitting technique and thus has written a bright page in the cultural history of her district.

¹ Zariņa, A. *Apģērbs Latvijā 7.- 17. gs.* Rīga: Zinātne, 1999. 132.- 134. lpp.;

Ruša, M. *Izrakumi Rīgā, Torņa ielā 1// Mat.* 1986/1987. Rīga: 1988. 121., 122. lpp.;

Bebre, V., Caune, A. *Arheoloģiskie pētījumi aizbērtajā Rīdzījas gultnē, Daugavas ielā 33// Mat.* 1988/1989. Rīga, 1990. 47. - 50. lpp.;

Zariņa, A. *Rīgas cimdi un zekes 16.-17. gadsimtā.* Grām.: Senā Rīga. Pētījumi pilsētas arheoloģijā un vēsturē. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 1998. 289. lpp.

² Zariņa, A. *Rīgas cimdi un zekes 16.-17. gadsimtā.* Grām.: Senā Rīga. Pētījumi pilsētas arheoloģijā un vēsturē. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 1998. 290. lpp.

³ Slava, M. *Latviešu rakstainie cimdi.* Rīga: Zinātne, 1990. 175 lpp.

Par Rasmu Āboltiņu

Rasmas Āboltiņas (dzim. Stūris) dzīves ritējums aizsācies 1938.gada 19.novembrī Cesvaines „Grāvārēs”. No 1946. līdz 1957. gadam viņa mācījās Cesvaines vidusskolā. Pēc skolas beigšanas Rasma strādāja kolhozā par slaucēju, bet, kad saprata, ka vieglāk ir mācīties, iestājās Rīgas 5.tehniskajā arodskolā Sakaru operatoru nodaļā. Darba gaitas turpināja toreizējā Rūjienas rajona lauksaimniecības arteli „Jaunkažēni”, pēc tam padomju saimniecībā „Austrumi” strādāja par algu grāmatvedi. Šajā laikā Rasma Āboltiņa arī sāka nopietnāk nodarboties ar adišanu un aušanu pulciņā, ko vadīja pasniedzēja Milda Lapsiņa no Mazsalacas.

„Vispār jau pirmais, ko iemācījos, bija tamborēšana,” stāsta Rasma. „Vecmāmiņa mācīja adīt, kaut gan viņai bija problēmas ar redzi. Kad no rīta man bija jālabo kļudas viņas adījumā, ar tamboradatu tas izdevās veikli. Tā arī iemācījos adīt, bet nopietni to dariju, kad vajadzēja *apadīt* ģimeni. Dubultadījumu es pirmo reizi redzēju jakā, un tad jau man vajadzēja nedēļu, lai kaut kas sakārīgs sanāktu. Ar divu krāsu dzījām es sāku, adot cimdus bērniem. Tad jau gribējās ko labāku. Par izstādes variantiem sāku domāt tikai Mazsalacas studijā. Un tā pamazām līdz meistariem 1985. gadā.”

Pārceļoties uz dzīvi tuvāk Mazsalacai, Rasma sāka darboties Mazsalacas Tautas lietišķas mākslas studijā. Adīja cimdus dubultadījumā – krāšus, ar vairāku krāsu dzījām. Izstāde sekoja izstādei, apmeklēti tika arī gadatirgi Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā. Rasmas Āboltiņas rokdarbnieces prasmes tika novērtētas, un 1986.gada 13.decembrī viņai piešķira Goda nosaukumu – Tautas daiļamata meistare.

Arī tagad, pensijas gados, daudz laika tiek veltīts adišanai. Neskaitāmi cimdu pāri aizgājuši tautās pa visu plašo pasauli – uz ASV, Vāciju, Somiju, Igauniju, Japānu, Alasku, Kanādu, Skotiju u.c. Rasmas adītie cimdi glabājas arī Latvijas muzeju fondos – viens pāris Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā, divi pāri Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā. Pēdējā laikā Rasma ada arī zekes dubultadījumā, kā arī pirkstaiņus, bērnu zābaciņus un dažādībai notamborē kādu galdautu, šalli vai plecu lakatu.

2009. gada vasarā ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu Mazsalacā notika vasaras adišanas meistardarbīca „Cimdu adišanas tradīciju saglabāšana”, kurā Tautas daiļamata meistare Rasma Āboltiņa mācīja savu dubultcimdu adišanas tehniku. Pēc tam meistare atsaucīgi piedalījās arī Tradicionālo prasmju skolas norisēs 2010. gadā un 2014. gadā - pasākumā „Satiec savu meistarū”.

In the summer of 2009 with the support of the State Culture Capital Foundation there was organised a summer knitting workshop 'Preservation of Glove Knitting Traditions' in Mazsalaca where National Master Craftsman Rasma Aboltina taught her technique of double mitten knitting to the participants. In the following years she was very responsive to take part also in Traditional Skills School in 2010 and in 2014 – in the event 'Meet Your Master'.

About Rasma Aboltina

Rasma Aboltina (b.Sturis) was born on November 19, 1938 in Cesvaine 'Gravares'. From 1946 up to 1957 she learnt in Cesvaine Secondary School. After finishing school Rasma worked in the collective-farm as a milkmaid, but, having understood that learning is easier, she entered Riga 5th Technical Vocational School, the department of Communications operators.

Rasma continued her working life in the agricultural artel 'Jaunkaziņi' of Rujiena district, later on worked as a payroll accountant in the state-farm 'Austrumi'. During this time Rasma Aboltina turned to knitting and weaving more seriously in a circle led by Milda Lapsina from Mazsalaca.

'To be precise, first I learnt to crouchet' says Rasma. 'My Grandma taught me to knit, although she had vision problems. Then in the mornings I had to repair the faults in her knitting; with a crochet hook it was quick and easy. So I learnt to knit as well, but I turned to it more seriously when it was necessary to knit for my family. For the first time I saw the double knitting pattern in a cardigan, and then it took me a whole week to perform it in a more or less acceptable way. I began to use yarn of two different colours when knitting mittens for children. Then I already wanted to create something superior. I began to think about exhibitions only in Mazsalaca studio. And so gradually step by step up to Masters in 1985.'

Having moved to live closer to Mazsalaca, Rasma joins Mazsalaca Studio of Applied Arts. She knits mittens in the double pattern – gorgeous, with multi-colour yarns. The exhibition follows the exhibition, she attends also trade fairs in the Ethnographic Open-Air Museum of Latvia. The handicraft skills of Rasma Aboltina are highly valued, and on December 13, 1986 Rasma is awarded an honorary title – Folk Art Craftsman.

Even now in retirement years, a lot of time is devoted to knitting. Numerous pairs of mittens have travelled worldwide – to the USA, Germany, Finland, Estonia, Japan, Alaska, Canada, Scotland, etc.. The mittens knitted by Rasma are kept in the funds of the Latvian museums – one pair in the Ethnographic Open-Air Museum of Latvia, two pairs in the National History Museum of Latvia. Lately Rasma knits also socks in the double pattern, as well as gloves, children's boots and, for a change, she crochets a tablecloth, a scarf or a shoulder scarf.

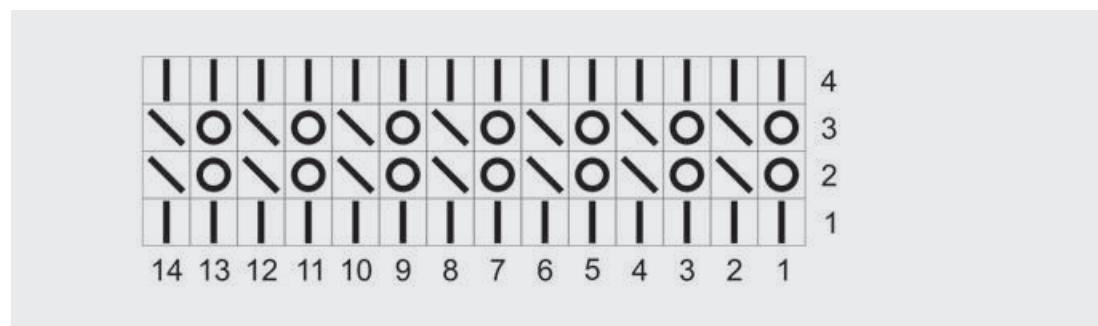
DUBULTĀ ADĪJUMA CIMDI

Tautas lietišķās mākslas studijas „Mazsalaca” dalībniece, Tautas daiļamata meistare RASMA ĀBOLTIŅA šobrīd ir vienīgā zināmā rokdarbniece, kas cimdus ada īpašā dubultadījuma tehnikā. Tā ir īpaša ar to, ka adīts tiek tikai no vienas puses un, nenoceļot valdziņus. Cimdu darināšanai meistare izmanto vilnas dziju, ko pati krāso dabīgās krāsvielās. Visi adījuma raksti ir pašas sacerēti.

Adījuma tehnika atļauj vai pat rosina meistarīgu adītāju *spēlēties* ar labisko un kreilisko valdziņu lietojumu, tādējādi no viena raksta ornamenta izadīt dažādus rakstus. Kārtīgi adītājai cimdi sanāk valkājami uz abām pusēm, tie ir arī īpaši silti.

Lai adītu šajā tehnikā, vajag lielu pacietību – darbs sākumā neveiksies tik raiti. Meistare cimdu vispirms uzzīmē. Tos sāk zīmēt no nobeiguma, lai, cimdu noraucot, raksts izveidotos labāk (9.zīm.). Ja sarežģītāks raksts – uzzīmē abu roku cimdu paraugu. Zīmējums arī nepieciešams, veidojot cimdam noraukumu. Meistare cimdu norauc ar „cīlpas” paņēmienu (skat. zemāk). Var jau kā parasti, bet ar šo paņēmienu veidojas labāk, stingrāk.

Cimdu var sākt, uzmetot parasto uzmetumu, bet labāk ir sākt ar dubulto uzmetumu – valdziņi veidojas pa pāriem. Cimdiem visbiežāk valnīti veido ar robiņiem, un tas ir piemērotākais variants arī pie dubultadījuma. Jāņem vērā, ka dubultā adījuma cimdiem jāuzmet mazāk valdziņu, nekā parasti uzmetam cimdiem, jo adījums veidosies dubultā un var būt platāks. Ja vienkāršā adījumā uzmetam 16 – 20 valdziņus uz adatas, tad dubultā adījumā varētu būt 14 – 15 valdziņi. Valdziņu skaits ir atkarīgs no dzījas raupjuma: jo smalkāka dzīja, jo valdziņu var būt vairāk. Tad ada 5 līdz 7 kārtas labiskā adījumā un robiņus (1.zīm.).

1.zīm.

Turpina adīt 5 – 7 kārtas labiskā adījumā. Pēc tam uzņem adījuma sākuma valdziņus uz adatas pamīšus – viens izadītais valdziņš, nākošais veidojas no sākuma uzmetuma, viens izadītais, nākošais no sākuma uzmetuma (skat. foto).

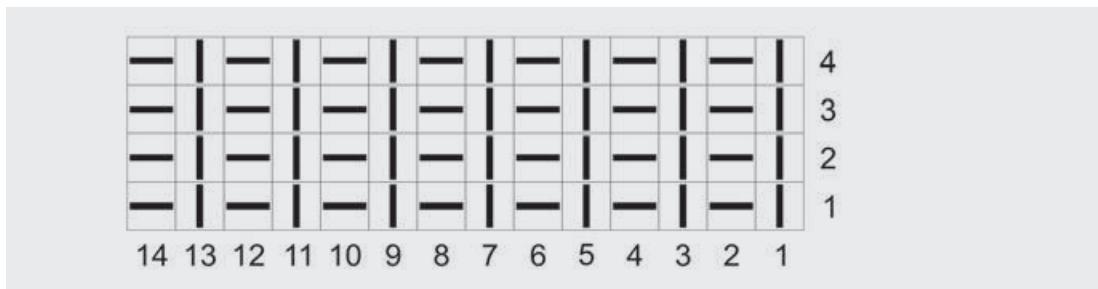
Līdz ar to uz adatas izveidosies ne vairs 16, bet 32 valdziņi.

16 valdziņi būs ar vienu krāsu, bet no sākuma maliņas uzņemtajiem, būs citas krāsas pavediens. Uzņemot jāseko līdzi pavedienam. Uzņemto valdziņu var adīt gan labiski, gan kreiliski – kā adītāja ir izdomājusi.

Jāiegaumē, ka adījumam ir priekšpuse un aizmugure jeb cimda iekšpuse. Adījums veidojas no divu dažādu krāsu pavedieniem, kas atrodas uz kreisās rokas rādītājpirksta. Vispirms valdziņu ada labiski (abi pavedieni zem adatas), tad ada apakšpuses valdziņu (abus pavedienus turot virs adatas). Tā turpina, līdz uz adatas valdziņu skaits dubultojas. Valdziņiem jābūt pa pāriem (skat. foto).

Meistares paņēmienā priekšpuses pavediens, kas biežāk tiek adīts priekšpusē, ir uz labās rokas rādītājpirksta, un pārējie pavedieni, kas pēc raksta vajadzīgi, uz kreisās rokas rādītājpirksta. Šajā gadījumā izada labiski priekšpuses valdziņu ar labās rokas rādītājpirkstu un pavedienu paņem pie sevis; izada jaunuzņemto valdziņu ar citas krāsas pavedienu, kas atrodas uz kreisās rokas rādītājpirksta, un tūlīt priekšpuses pavedienu atkal atgriež adīšanas ritmā un izada nākamo priekšpuses valdziņu, pavedienu paņemot pie sevis, tad ada jaunuzņemto valdziņu ar pavedienu uz kreisās rokas rādītājpirksta (2.zīm.).

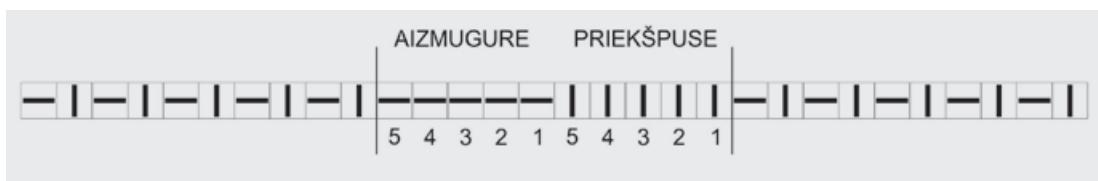

2.zīm.

Tā izveidojas divi savstarpēji nesaistīti adījumi. Veidojot rakstā, adījums sasaistās. Starp citu – aizmugures valdziņu var adīt gan kreiliski, gan labiski. Adot visu labiski, darbs veicas ātrāk. Jāuzmanās, lai liekie pavedieni visu laiku iet tikai pa vidu (starp abām kārtām) – ne pa priekšu, ne pa aizmuguri. Ir nepieciešama veiklība un pieredze, lai dzījas nepievilktu pārāk stingri, lai adījums nesavilktos.

Cimdu noraukšana ar „cilpu”

Ar šo paņēmienu var noraukt, arī vienkāršā adījumā adot. Uz noraukuma sākumu „iet” pieci pāri valdziņu no katras puses – iekšpuses un ārpuses, kopā 10 valdziņi (3.zīm.).

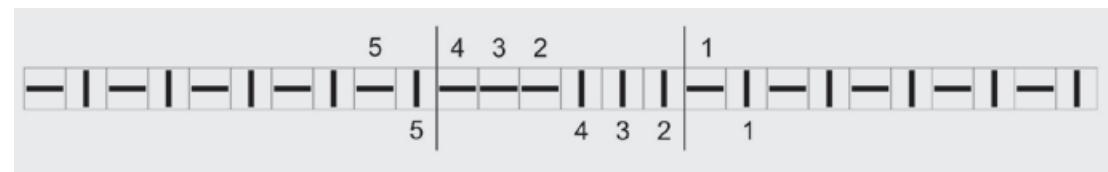

3.zīm.

Vispirms norauc priekšpuses valdziņus. No 1.v. izveido „cilpu” – izada pirmo valdziņu un tad ar „cilpas” galu (pirmo valdziņu izmanto turpmākajam adījumam), kas „nestaigā” (netiek pārvietots), izada 2.v. un 3.v. – labiski, 4.v. – noceļ; izada 5.v. labiski un pārvelk nocelto 4.v. pāri. Tad aiz pavediena izdara pievilcienu „Hop”. Uz adatas izveidojas 3 priekšpuses valdziņi. To pašu izdara ar aizmugures valdziņiem: no 1.v. – izveido „cilpu”, tad izada 2.v. un 3.v. – kreiliski, bet 4.v. un 5.v. saada kreiliski un atkal ar pavedienu pievelk „Hop”. Pievilkšanu izdara ne stipri, ne valīgi, ar izjūtu. Pavediena pievilkšanu nedrīkst aizmirst.

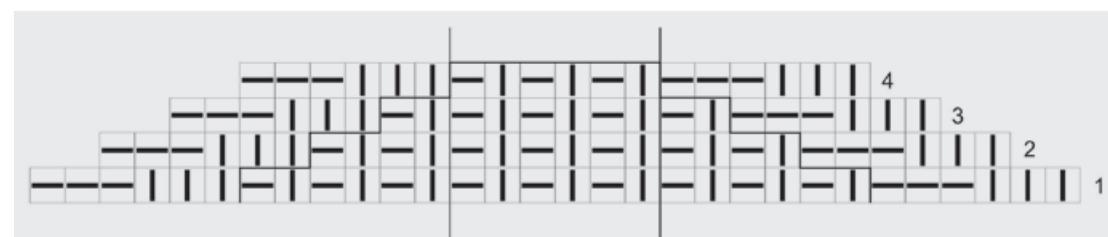
Tālāk ada rakstā līdz nākošai noraukšanai un atkārto, kā jau aprakstīts. Turpina adīt līdz pirmajam noraukumam un no pēdējā priekšpuses un pēdējā aizmugures valdziņa veido „cilpas” un atkārto, kā aprakstīts.

Izskatās šādi: (4.zīm.)

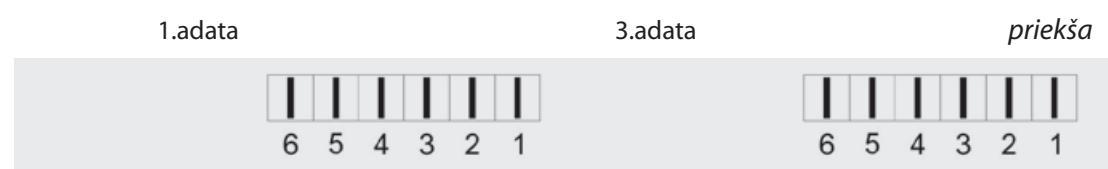
4.zīm.

Tā ada, līdz uz adatas paliek 3 valdziņu pāri, t.i., 6 valdziņi gan cimda virspusē, gan cimda īkšķa pusē. 5.zīm.

5.zīm.

Tad sadala:

6.zīm.

7.zim.

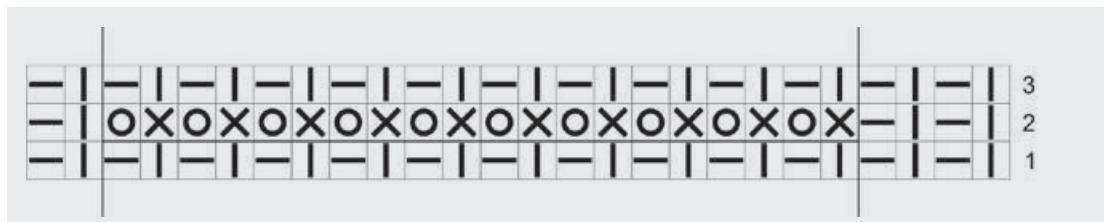
Cimda gala noraukums

Vispirms pirmos izada aizmugures valdziņus. No pēdējā kreiliskā valdziņa veido „cilpu”. Ar „cilpas” nekustīgo pavedienu ada 2 v. kreiliski un divus valdziņus kreiliski saada, pievelk cilpu „Hop!” Tad no pārējiem diviem valdziņiem veido cilpu un ada 2 v. kreiliski un saada pārējos (3 v.) kreiliski. Uz adatām paliek 3 v. un 3 v. Tos saada kopā pa 3 v., un aizmugure ir noraukta. Turpinājumā ada priekšpuses valdziņus. No pēdējā valdziņa veido cilpu, un ada nekustīgo cilpas pavedienu – 2 v. labiski, 1 v. noceļ labiski, 1 v. labiski un pārceļ nocelto valdziņu pāri izadītajam un pievelk „Hop!”. Tad izada vienu valdziņu labiski un no nākošā valdziņa veido cilpu, un ada, kā iepriekš rakstīts, un tā turpina, līdz uz adatas paliek 3 v. un 3 v., tad saada kopā. To dara tā: 1v. – labiski, 3. v. – labiski un caur 1. v. un vidējo 2. v. uzliek virsū. Ar otiem 3 v. izdara tāpat, un cimds gatavs.

Pie noraukšanas jāuzmana, lai pavediens nepalieks kā pārstaips. Jāievēlk pavedieni un jāizgludina cīmds uz formas caur mitru drānu, arī īkšķis.

Par īkški

Tā vieta obligāti jāieada ar citas krāsas pavedieniem. Piemēram, priekšpuses valdziņi – ar zaļu, bet aizmugures valdziņi – ar baltu. Īkšķis labajai rokai – 13 valdziņi uz adatas (8. zīm.).

8 zim

„Vienkāršiem cīmdiem, kuri adīti ar divām krāsām, varbūt nevajag ieādīt īkšķi ar atšķirīgām krāsām, bet, ja rakstā ir 3, 4 vai pat 5 krāsas, tad īkšķis noteikti ir jāieada atšķirīqā krāsā”, komentē meistare.

9.zim.

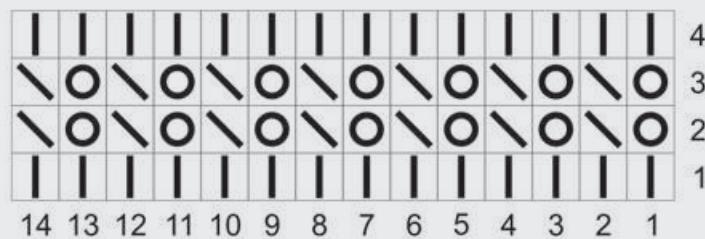
DOUBLE KNITTED MITTENS

Member of the Applied Arts studio 'Mazsalaca', National Master Craftsman RASMA ABOLTINA is currently the only known knitter in Latvia who knits mittens and gloves in a special double knitting technique. It is unique in that the glove is knitted only on one side not lifting off stitches. For glove making the master uses woollen yarn which she dyes herself in natural agents. All knitting patterns are of her own design.

The technique of knitting allows or even encourages a masterful knitter to play with the application of knit and purl stitches, thus creating patterns with different effect from one ornament pattern. Neatly knitted mittens can be worn on both sides; they are also particularly warm. To knit in this technique you need a lot of patience – at the beginning the work will not go on so smoothly. Our expert starts with making a drawing of the mittens. She starts drawing from the end of the mitten, so that after casting the mitten off the pattern will look nicer (Drawing No 9). If the pattern is more complicated – she draws a sample for mittens of both hands. Drawing is necessary also for casting the mitten off.

The expert casts the mittens off with the so called 'loop' method (see below). It is also possible to cast off as usual, but using this method the mitten looks better, the knitting is more firm. You can start knitting the mitten with the usual casting on, but it is better to start with the double casting on – then the stitches are grouped in pairs. For mittens the bead is mostly made with notches, and that is the most suitable variant also with the double knitting.

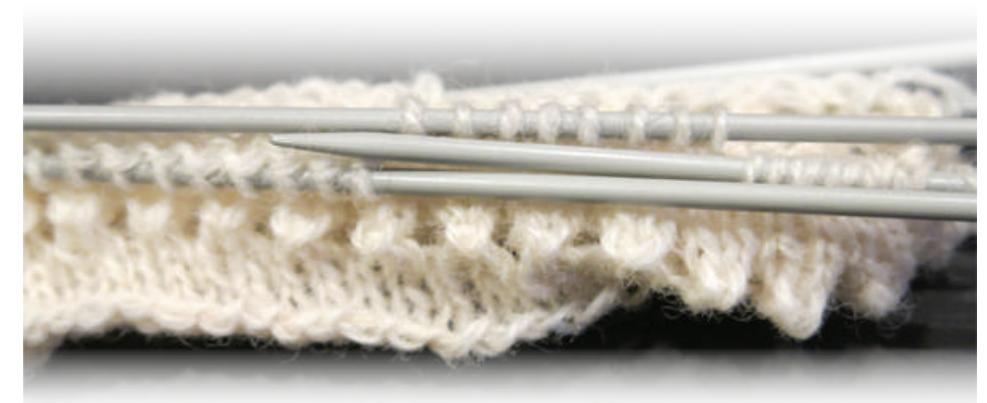
It has to be taken into account that for double knitted mittens you should cast on less stitches than we normally do for mittens, as the knitting will be double and therefore it will be wider than usual. If for simple knitting we cast on 16 – 20 stitches on a needle, then in double knitting there could be 14 – 15 stitches. The number of stitches depends on the thickness of the yarn: the finer the yarn, the more stitches you need. Then you knit 5 to 7 rows of knitted stitches and knit notches (Drawing No1).

Drawing No1

Continue knitting 5 – 7 rows of knitted stitches. After that pick up stitches from the beginning of the knitting on the needle alternately – one knitted stitch, the next is

made from the casting on at the beginning of the knitting, one knitted, the other from the casting on at the beginning of the knitting (See photo).

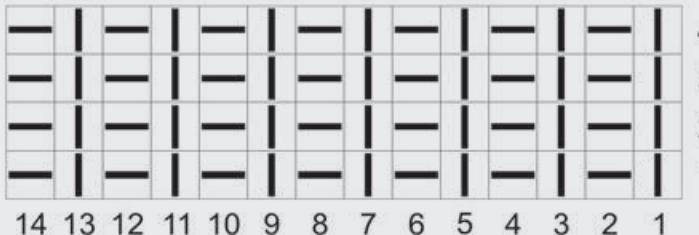

Thus there will be not 16, but 32 stitches on the needle. 16 stitches will be in one colour, and those picked up from the beginning of the knitting will be of a different colour yarn. Picking up stitches you must keep an eye on the yarn. You can knit the picked up stitches either as knitted or purled stitch, depending on the knitter's purpose.

Remember that the knitting has the front and the back part or inside of the mitten. The knitting is created from yarns of two different colours that are on the index finger of your left hand. First you make the knitted stitch (both yarns under the needle); then you knit the bottom stitch (both yarns above the needle). Continue this way until the number of stitches on the needle doubles. The stitches should be of even number (See photo).

In our expert's version the front yarn which more often is knitted in front, is on the index finger of the right hand, and the other yarns, which are needed for the pattern – on the index finger of the left hand. In this case you knit the front stitch as a knitted stitch with the index finger of the right hand and take the yarn to yourself; knit the picked up stitch with a different colour yarn, which is on the index finger of the left hand, and immediately the front yarn is again returned into the rhythm of knitting and the following front stitch is knitted, taking the yarn to yourself, then you knit the newly picked up stitch with the yarn on the index finger of the left hand (Drawing No2).

Drawing No2

So two separate layers of knitting are formed which are not interrelated. Creating a pattern, the knitting becomes interrelated – both parts are tied together. By the way – backside stitch can be knitted either as a knitted or a purled stitch. If you knit only knitted stitches, the job can be done faster.

While knitting, you should take care that the yarns which are not necessary at the moment are always in the middle (between both layers) – not in the front or the rear of the knitting. It requires great dexterity and experience – not to pull the yarns too strong so that the knitting does not tighten.

Casting off the mittens with a 'loop'

You can use this method also for casting off simple knitting. 5 pairs of stitches from each side – inside and outside (10 stitches together) 'go' to the beginning of casting off (Drawing No3).

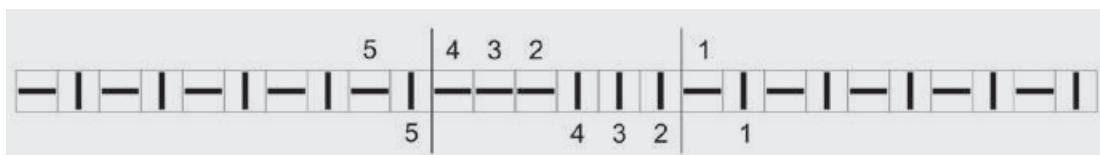

Drawing No3

First you cast off stitches of the front part. Make 'a loop' from the 1st stitch – knit the first stitch and then with the end of the 'loop' (first stitch is used for further knitting), which 'does not walk' (is not being moved), knit the 2nd and 3rd stitch – as knitted stitches, take off the 4th stitch; knit the 5th stitch as a knitted stitch and pull the taken off 4th stitch over it. Then pull at the yarn a bit 'Hop'. Now on the needle there are 3 front stitches. Then do the same with the backside stitches: from the 1st stitch – make 'a loop', then knit the 2nd and 3rd stitches as purled stitches, but the 4th and the 5th stitches are knitted together as purled stitches; and again pull at the yarn 'Hop'. Pulling is neither too strong nor too loose, with 'a feeling'. Pulling off the yarn may not be forgotten.

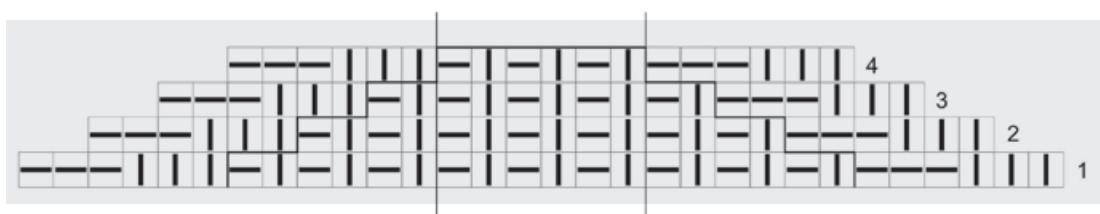
Then you continue knitting the pattern up to the next casting off and repeat, as described before. Then knitting is continued up to the first casting off and from the last front and the last back stitch 'loops' are made; then repeat as described.

It looks like that: (Drawing No4).

Drawing No4

You knit this way until you have 3 pairs of stitches on the needle, i.e., 6 stitches both on the front part of the mitten and on the thumb side of the mitten (Drawing No5).

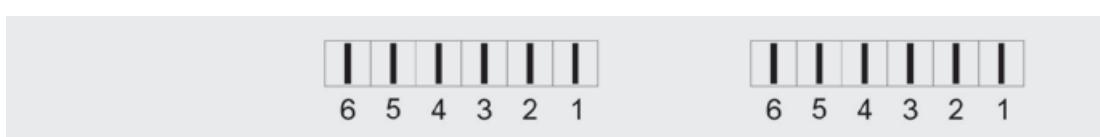
Drawing No5

Then you divide:

1st needle

3rd needle

Drawing front

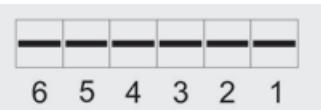

Drawing No6

2nd needle

4th needle

Drawing back

Drawing No7

Casting off the end of the mitten

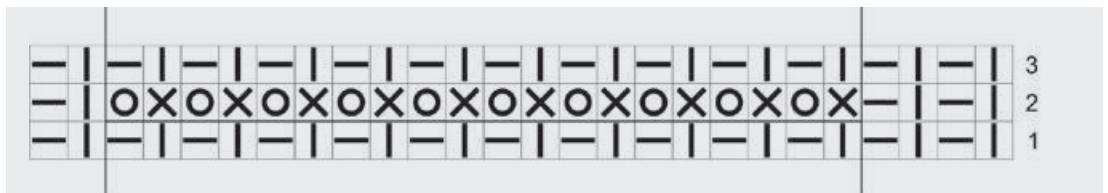
First you knit the backside stitches. From the last purled stitch is made 'a loop', then with the 'immovable' yarn of the 'loop' there are knitted 2 purled stitches and 2 stitches are knitted together as purled stitches, pull the loop 'Hop! Then from the other two stitches make a loop and knit 2 purled stitches and knit together the other (3 stitches) as purled stitches. On the needles there are left 3 stitches and 3 stitches. They are knitted together in 3s., and the back side is cast off. Then the front stitches are knitted. Make a loop from the last stitch, and knit the immovable yarn of the loop - 2 knitted stitches, 1 stitch taken off as knitted, 1 knitted stitch and pull the lifted off stitch over the knitted stitch and pull 'Hop!'. Then you knit one knitted stitch and from the next stitch make a loop, and knit, as previously described and continue this way, until there are 3 stitches and 3 stitches left on the needle, then knit them together. It is done so – 1st stitch – knitted, 3rd stitch – knitted and through the 1st stitch and put the middle 2nd stitch on it. You continue the same way with the other 3 stitches, and the mitten is ready.

When casting off you must be careful not to leave the yarns as wraps. The loose ends of yarns should be pulled in and then the mitten is ironed on a mitten's shape through a damp cloth, the thumb, too.

About thumb

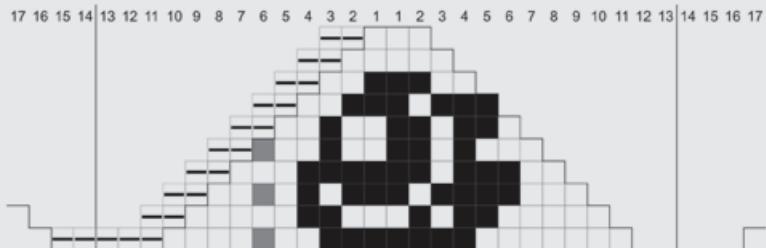
That place must be knitted in with yarns of a different colour. For example, the front stitches – with green, but the backside stitches – with white.

Thumb for the right hand - 13 stitches on the needle (Drawing No 8).

Drawing No8

For simple mittens, which are knitted in 2 colours, it seems that maybe thumbs should not be knitted in different colour yarns, but, if in the pattern there are 3, 4 or even 5 colours, then the thumb must be knitted in a different colour, our expert comments.

Drawing No9

36

37

38

39

44

45

